

3/2005

HELSINGIN KAUPUNGIN

YMPÄRISTÖKESKUKSEN MONISTEITA

Helsingin kaupungin valmius- suunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen

Jari Viinanen

Helsinki 2005

Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen

Jari Viinanen

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ.....	1
KÄYTETYT TERMIT	2
1 JOHDANTO	3
2 TYPPIDIOKSIDI EPISODIN AIHEUTTAJANA – SUUNNITELMAN RAJAUKSET....	4
3 VALMIUSTILAT JA NIIDEN MUKAINEN VIRANOMAISTEN TIEDOTUS- JA HÄLYTYSJÄRJESTELMÄ	5
4 TOIMENPITEET, VASTUUT JA TIEDOTTAMINEN ERI VALMIUSTILOISSA.....	9
4.1 YTV:N PERUSTOIMINTA ILMANLAADUN VALVONNASSA JA TIEDOTTAMISESSA	9
4.2 ENNAKKOVAROITUS.....	9
4.3 PERUSVALMIUS	9
4.4 TEHOSTETTU VALMIUS	10
4.5 TÄYSVALMIUS.....	12
5 SUUNNITELMAN YLLÄPITO	14

Liite 1. Lainsäädäntö ja määräykset

Liite 2. Valmiussuunnitelmatyöryhmän kokoonpano

Liite 3. Luettelo tähän suunnitelmaan liittyvistä muiden tahojen ohjeista ja suunnitelmista

Liite 4. Kaavio toimenpiteistä eri valmiustiloissa

Liite 5. Suunnitelman osapuolet ja vastuut

Liite 6. Yhteystiedot

Liite 7. Tiedotteet

Liite 8. Kantakaupungin raja

Tiivistelmä

Valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen sisältää kolme valmiustilaa eli perusvalmiuden, tehostetun valmiuden ja täysvalmiuden. Siirtyminen eri valmiustiloihin tapahtuu YTV:n ilmanlaadun mittausasemien typpidioksidin tuntipitoisuuden jatkuvatoimisien mittausten perusteella. Suunnitelmassa on esitetty toimintamalli, kuvattu tiedottaminen ja vastuut. Lisäksi suunnitelma sisältää toimenpiteitä joilla typpidioksidipäästöjä voidaan vähentää. Nämä toimenpiteet alkavat tiedottamisesta ja valmistamisesta päätyen rankimpaan keinoon eli liikenteen rajoittamiseen, jolloin ilmanlaatu olisi jo niin huonoa, että muita keinoja ei käytännössä ole.

Mikäli liikennettä jouduttaisiin Helsingissä rajoittamaan, merkitsisi se ongelmia yksityisille kansalaisille, elinkeinoelämälle ja koko kaupungin toiminnalle. Taloudellisilta menetyksiltäkään ei välttyttäisi. Näin ollen valmiustilojen toimenpiteissä on syytä aluksi keskittää voimavarat valistamiseen ja tiedottamiseen sekä vapaaehtoiseen henkilöautoliikenteen rajoittamiseen.

Täysvalmiuteen siirrytään valmiutta vaihteittain nostamalla kuten muissakin poikkeustiloissa. Perusvalmiuden ja tehostetun valmiuden toimenpiteet ovat pääasiassa valistusta ja tiedotusta. Täysvalmiuden toteutusta varten tulee eri toimijatahojen laatia yksityiskohtaiset toimintasuunnitelmat (liite 3).

Tehostetussa valmiudessa annetaan suosituksia yksityisautoilun käytön vähentämiseksi ja joukkoliikenteen suosiota kasvatetaan valistuksen keinoin. Tehokaimpana keinona se tehdään maksuttomaksi. Maksuton joukkoliikenne vähentäisi yksityisautoilua ja siten mahdollisesti estäisi ilmanlaadun jatkuvan huononemisen ilmansaastetilanteessa, jolloin liikenteen rajoittamiseen ei tarvitsisi ryhtyä.

Täysvalmiuteen siirrytään typpidioksidille asetetun tuntipitoisuudenraja-arvon ylittyessä. Tällöin hengitysilma on niin huonoa, että yksityisautoilua on rajoitettava tai pahimmassa tapauksessa se on kiellettävä kokonaan. Julkisen liikenteen kuljetuskyvyn riittävyys varmistetaan muun muassa siten, että optimoidaan kaluston käyttö sekä mahdollisuuksien mukaan lisätään liikenteessä olevaa kalustomäärää. Seudullisia järjestelyjä varten YTV on laatinut Seutuliikenteen valmiussuunnitelman.

Välittömiin toimenpiteisiin liittyy olennaisena osana tiedotus. Tiedottamisella ja suosituksilla vaikutetaan ohjaavasti kaupunkilaisten käyttäytymiseen ilmansaastetilanteessa ja saatetaan heidän tietoonsa viranomaisten toimenpiteet. Tiedottaminen ja toimenpiteet pyritään suuntaamaan siten, että väestön altistumista vähennetään mahdollisimman paljon.

Käytetyt termit

- Ohjearvo:** Kansallinen ohjearvo epäpuhtauden enimmäispitoisuudelle ulkoilmassa. Ohjearvot ohjaavat lähinnä suunnittelua kuten maankäytön ja liikenteen suunnittelua ja niitä sovelletaan muun muassa annettaessa päästömääräyksiä lupapäätöksissä.
- Raja-arvo:** EU:n direktiiviin pohjautuva epäpuhtauden enimmäispitoisuus ulkoilmassa. Ilman-suojeluviranomaisen tulee estää raja-arvojen ylittyminen.
- Raja-arvon numeroarvo:**
Epäpuhtauden enimmäispitoisuuden numeroarvo. Esimerkiksi typpidioksidin tuntipitoisuudelle on asetettu raja-arvoksi $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$, joka voidaan ylittää 18 kertaa kalenterivuoden aikana ennen kuin itse raja-arvo ylittyy. Tällöin raja-arvoa $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ kutsutaan myös raja-arvon numeroarvoksi.
- Siirtymäraja-arvon tilastollinen määritelmä:**
Typpidioksidin (NO_2) tuntipitoisuuden siirtymäraja-arvona ($200 \mu\text{g}/\text{m}^3$) on kalenterivuoden tuntiarvojen 98. prosenttipiste eli 2 % mitatuista tuntikeskiarvoista saa olla yli $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Käytännössä se tarkoittaa noin 175 kpl raja-arvon numeroarvon ylitystä vuodessa.
- Episodi:** Tilanne, jossa epäpuhtauspitoisuudet ovat selvästi tavanomaista korkeammat.
- Inversio:** Tilanne, jossa maanpintaa lähellä oleva kylmempi ilma jää sitä ylempänä olevan lämpimämmän ilman alle. Tällöin erityisesti matalalta tulevat päästöt eivät pääse kunnolla laimenemaan ja sekoittumaan. Inversiotilanteita esiintyy tyypillisesti talviaikaan.
- Pitoisuus:** Epäpuhtauden määrä tietyssä tilavuudessa ilmaa (esim. $\mu\text{g}/\text{m}^3$).
- PM:** Hiukkaset yleisesti (particular matter).
- PM₁₀:** Hengitettävät hiukkaset (hiukkaset, joiden halkaisija on alle 10 mikrometriä).

1 Johdanto

Tämä suunnitelma koskee ainoastaan episoditilannetta, jonka on aiheuttanut typpidioksidin tuntipitoisuuden kohoaminen liikenteen päästöjen seurauksena. Se voi tapahtua erittäin vahvassa, useita päiviä kestävässä maanpintainversiotilanteessa, joita esiintyy tyypillisesti talvella. Päästöjen rajoitustoimenpiteet on rajattu koskemaan vain liikennettä, koska em. inversiotilanteissa korkeat typpidioksidipitoisuudet ovat olleet peräisin lähes yksinomaan liikenteen päästöistä. Suunnitelmassa on kolme valmiustilaa eli perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius. Täysvalmiuteen siirrytään tuntipitoisuuden raja-arvon ylittyessä.

Suunnitelma on laadittu, vaikka typpidioksidin tuntipitoisuuden raja-arvon ylitymistä pidetään tällä hetkellä epätodennäköisenä. Vuonna 2010 raja-arvo kiristyy huomattavasti (liite 1). Varautumista tarvitaan, koska keskeisin ilmanlaadun epävarmuustekijä, säätila, on säätelyn ulottumattomissa. Varautumisella Helsinki myös täyttää ympäristönsuojelulain (86/2000) 102 §:n velvoitteet, jonka mukaan kunnan on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin esimerkiksi antamalla määräyksiä liikenteen tai päästöjen rajoittamisesta, mikäli valtioneuvoston asetuksessa ilmanlaadusta (711/2001) annetut raja-arvot ylittyvät (liite 1).

Kaupungin yleinen valmiusohje edellyttää, että vakavia ilmansaastumistilanteita varten ympäristökeskus laatii valmiussuunnitelman yhteistyössä muiden asianomaisten tahojen kanssa (liite 1).

Suunnitelmalla päivitetään ja korvataan Helsingin kaupunginhallituksen 27.1.1997 hyväksymä valmiussuunnitelman liikenteen typpipäästöistä aiheutuvien vakavien ilmansaastetilanteiden varalle (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2/1998). Lisäksi päivitettyyn suunnitelmaan on yhdistetty siihen liittyvä tiedotussuunnitelma (Helsingin kaupungin tiedotussuunnitelma koskien ilmansaaste-episodeja, 12.1.1998). Helsingin valmiussuunnitelmassa edellytettiin, että YTV laatii valmiussuunnitelman seudullisten liikennejärjestelyjen varalle. Seutuliikenteen valmiussuunnitelma laadittiin vuonna 1998 (Valmiussuunnitelma seutuliikenteen varautumisesta ilmansaasteiden aiheuttamiin ongelmatilanteisiin Helsingissä. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 1998:10). Tämä suunnitelma on päivitetty samanaikaisesti seutuliikenteen valmiussuunnitelman päivityksen kanssa. Päivityksistä vastanneen työryhmän kokoonpano on esitetty liitteessä 2. Helsingin kaupungin suunnitelman kirjoittamisesta on vastannut ympäristötarkastaja Jari Viinanen.

Suunnitelmasta on pyydetty lausunnot kesällä 2004 pääosin tahoilta, jotka liittyvät suunnitelman toteuttamiseen (liite 6). Helsingin kaupunginhallitus on hyväksynyt suunnitelman 31.1.2005.

Tässä suunnitelmassa on esitetty eri valmiustilat ja niitä koskevat toimenpiteet taulukon avulla (taulukko 1), kaaviolla (liite 4) ja sanallisesti. Liitteiksi on koottu suunnitelmaa tukevat yhteystietosivut, lainsäädännön vaatimukset ja tiedotepohjat, joita on tarkoitus jatkossa päivittää puuttumatta kuitenkaan itse suunnitelman sisältöön.

Suunnitelmassa ei esitetä tietoja ilmanlaadun kehittymisestä. Tiedot on löydettävissä muun muassa YTV:n vuosittain tekemistä julkaisuista Ilmanlaatu pääkaupunkiseudulla.

Valmiussuunnitelman seuraava päivitys tehdään vuosina 2008–2009 siten, että päivitetty versio on käytössä 1.1.2010, kun valtioneuvoston asetuksessa (711/2001) asetetut raja-arvot tulevat sitoviksi (liite 1).

2 Typpidioksidi episodin aiheuttajana – suunnitelman rajaukset

Helsingin lähihistoriasta tunnetaan kaksi vakavahkoa ilmansaastetapausta joulukuussa 1990 ja joulukuussa 1995. Ajankohdan lisäksi tapauksia yhdisti ilmaansaaste, joka oli kummallakin kerralla typpidioksidi. Myös häkäpitoisuudet olivat korkeat ja ohjearvot ylittyivät. Vuonna 1995 typpidioksidin tuntipitoisuuden raja-arvo olisi ylittynyt, mikäli ilmanlaatuasetus (2001) olisi ollut voimassa. Korkeiden typpidioksidi- ja häkäpitoisuuksien pääasiallisena aiheuttajana oli molemmilla kerroilla liikenne. Pitoisuudet kohosivat lähes koko pääkaupunkiseudulla. Tämän päivitetyn valmiussuunnitelman mukaan olisi vuonna 1995 ylitetty tehostetun valmiustilan raja Töölön ja Matinkylän (siirrettävä) mittausasemilla. Ilmanlaatu heikkeni siitä huolimatta, että saastepäästöt olivat tavanomaisella tasolla. Liikenteen pakokaasuja kertyi yhdyskuntailmaan runsaasti, koska päästöjen laimeneminen oli kummallakin kerralla vallinneessa säätilassa eli tyynen sään vahvassa maanpintainversiossa olennaisesti tavanomaista heikompaa.

Energiantuotannon, teollisuuden, kiinteistöjen erillislämmityksen ja autoliikenteen typen oksidien päästöt ovat huomattavasti vähentyneet viime vuosikymmenien aikana kehittyneen polttotekniikan, tehokkaiden puhdistuslaitteiden ja puhtaampien polttoaineiden myötä. Typpidioksidipitoisuudet eivät ole kuitenkaan juurikaan laskeneet vaikka esimerkiksi ajoneuvojen katalyysaattorit puhdistavat tehokkaasti typen oksideja. Osin pitoisuuksien pysyminen samalla tasolla on johtunut lisääntyneestä liikenteestä ja ajoneuvojen suorien typpidioksidipäästöjen kasvusta. Typpidioksidin muodostuminen ilmassa on hyvin monimutkaista, siihen vaikuttavat muun muassa päästöissä tapahtuneet muutokset, säätila ja otsonipitoisuus. Suurin osa liikenteen päästöjen typen oksideista on typpimonoksidia, joka reagoi ilmassa olevan otsonin kanssa muodostaen typpidioksidia. Episoditilanteissa otsoni kulu- minen loppuun rajoittaa pitoisuuksien kasvua.

Poikkeuksellisissa säätilanteissa (inversiossa), joissa maanpinnan ilmakerros ei pääse sekoittumaan, voivat typpidioksidipitoisuudet nousta lyhytaikaisesti hyvin korkealle. Tällöin pitoisuuksien nousu on lähinnä liikenteen aiheuttamaa, koska energiantuotannon päästöt purkautuvat inversiokerroksen yläpuolelle. Näin tapahtui esimerkiksi joulukuussa vuonna 1995.

Eniten terveyshaittoja aiheuttava typen oksidi on typpidioksidi (NO₂), joka tunkeutuu syvälle hengitysteihin. Se lisää hengityselinoireita erityisesti lapsilla ja astmaatikoidella sekä korkeampina pitoisuuksina supistaa keuhkoputkia.

Tämä suunnitelma koskee ainoastaan episoditilannetta, jonka on aiheuttanut typpidioksidin tuntipitoisuuden kohoaminen liikenteen päästöjen seurauksena. Pitkän tähtäimen suunnitelma typpidioksidipitoisuuksien alentamiseksi tulee laatia mikäli valtioneuvoston asetuksessa ilmanlaadusta (711/2001) annetut raja-arvot ylittyvät tai ovat vaarassa ylittyä (liite 1). Helsingin alueella vuosiraja-arvon ylittymistä vilkkaasti liikennöityjen väylien läheisyydessä ja etenkin katukuiluissa pidetään melko todennäköisenä. Tilanteen todentamiseksi tarvitaan vielä koko vuoden mittaisia mittauksia.

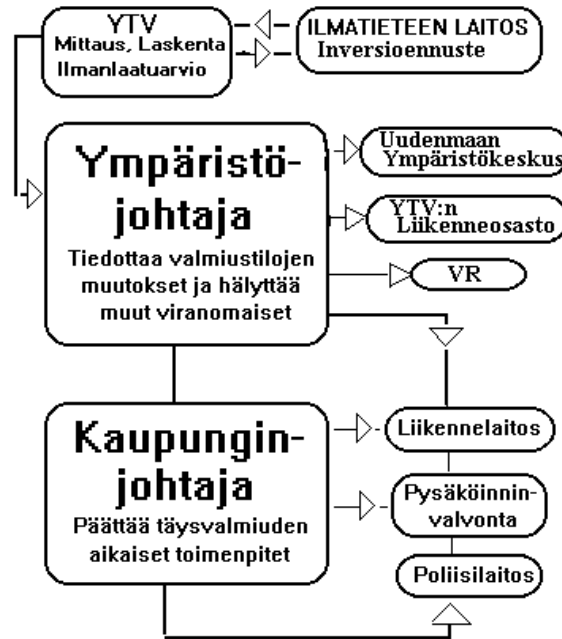
Typpidioksidin lisäksi hengitettävien hiukkasten (PM_{10}), pitoisuus voi ylittää sille asetetut raja-arvot. Muiden epäpuhtauksien raja-arvojen ylityksiä ei pidetä tällä hetkellä mahdollisina. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet ovat lähinnä keväisin korkeita ja seurausta katupölystä. Toimenpiteet hengitettävien hiukkasten alentamiseksi ovat olennaisesti toisen luonteisia kuin typpidioksidin. Helsingin kaupungin ympäristökeskus, rakennusvirasto ja YTV ovat laatineet Suunnitelman katupölyhaittojen ehkäisemiseksi ([Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 3/2003](#)), jonka tavoitteena on vähentää katupölyn aiheuttamia terveyshaittoja ja muita haittoja sekä varmistaa, että raja-arvo ei ylitä. Vuonna 2003 laadittu suunnitelma korvasi edellisen vuonna 1999 valmistuneen toimintasuunnitelman.

3 Valmiustilat ja niiden mukainen viranomaisten tiedotus- ja hälytysjärjestelmä

Valmiussuunnitelman toimeenpano perustuu luotettavaan, ajantasaiseen tietoon Helsingin ilmasta. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta tuottaa ilmanlaadun reaaliaikaisessa seurannassa tarvittavan mittaustiedon ja Ilmatieteen laitos sääennusteet.

Valmiussuunnitelman toimenpiteet käynnistetään ja valmiustilaa kohotetaan asteittain ilman typpidioksidipitoisuuden kohotessa taulukon 1 mukaisesti. Sama on esitetty myös sanallisesti ja kaavion avulla (liite 4).

Ympäristöjohtaja määrää siirtymisen perusvalmiuteen ja tehostettuun valmiuteen (Helsingin kaupungin ympäristötoimen johtosääntö 11 §). Toimivalta täysvalmiuden aikaisten määräysten antamiseen on kaupunginjohtajalla (Helsingin kaupunginhallituksen johtosääntö 15 §).

Kuva 1. Ilmoitusten, hälytysten ja toimenpiteiden eteneminen pääpiirteissään.

Tiedottamisen tavoitteena on luoda asukkaille, liikenteestä vastaaville ja tiedotusvälineille valmiuksia:

- tietää, mitä yleisiä seurauksia ilmansaaste-episodista saattaa aiheutua ja mitä toimenpiteitä eri valmiustiloissa käynnistetään
- tietää, mitkä konkreettiset rajoitteet, liikennejärjestelyt jne. eri osapuoliin kohdistuvat
- tietää riittävällä tarkkuudella, miten tietyssä tilanteessa kunkin odotetaan toimivan.

Tiedottamisen ja toimenpiteiden tavoitteena on vähentää altistusta mahdollisimman paljon eli päästöjä ja pitoisuuksia pyritään vähentämään eniten siellä missä on väestöä. Tiedottamisella valistetaan väestöä siitä, kuinka omaa henkilökoh- taista altistusta on mahdollista vähentää.

Tiedotusvastuut valmiustilanteissa on jaettu osapuolten normaalin toimialan mu- kaan pääosin seuraavasti (liite 5):

- Ilmatieteen laitos vastaa inversiotilanteen kehittymisen tiedottamisesta
- YTV:n ympäristötoimisto vastaa ilmanlaatu-tiedottamisesta
- ympäristökeskus vastaa suositusten antamisesta ja terveysvaikutustiedottami- sesta
- liikennelaitos, kaupunkisuunnitteluvirasto ja poliisi vastaavat liikennejärjes- telyjä koskevasta tiedottamisesta.

Käytännössä tiedotteita ei kannata eikä voi laatia täysin esitetyn toimialan tiedo- tusvastuun mukaan. Esim. ympäristökeskus tiedottaa myös ilmanlaadusta ja YTV:n ympäristötoimiston on järkevää tiedottaa ilman laatu-tiedotuksen yhteydes

sä samalla myös terveysvaikutuksista. On tärkeää tehdä yhteistyötä tiedotteita laadittaessa.

Taulukossa ja teksteissä ympäristökeskuksella ja ymk:lla tarkoitetaan Helsingin kaupungin ympäristökeskusta, YTV:llä Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan (YTV) ympäristötoimistoa, IL:llä Ilmatieteen laitosta, Yj:llä ympäristöjohtajaa ja Kj:lla kaupunginjohtajaa.

Taulukko 1. Valmiustilat ja toimenpiteet

Ennakkovaroitus	Perusvalmius	Tehostettu valmius	Täysvalmius
Ympäristökeskuksen ja YTV:n varautuminen	Osapuolten valmius suunnitelman toteuttamiseen	Tiedotus kuntalaisille, joukkoliikenteen suositteleminen	Tiedotuksen tehostaminen Liikenteen rajoittaminen
Typpidioksidin tuntipitoisuus ylittää 150 µg/m³ 3 tunnin ajan. Huono tai erittäin huono ilmanlaatu muutaman tunnin ajan	Typpidioksidin tuntipitoisuus ylittää 150 µg/m³ 6 tunnin ajan Huono tai erittäin huono ilmanlaatu usean tunnin ajan	Typpidioksidin tuntipitoisuuden raja-arvon numeroarvo 200 µg/m³ on ylittynyt 18 tunnin ajan (2010 voimaan tuleva raja-arvo) Erittäin huono ilmanlaatu jatkuu	Typpidioksidin tuntipitoisuuden (siirtymä)raja-arvo 200 µg/m³ ylittyy Erittäin huono ilmanlaatu useiden päivien ajan
YTV Ympäristötoimisto	YTV Ympäristötoimisto	YTV Ympäristötoimisto	YTV Ympäristötoimisto
1. Typpidioksidin pitoisuus ylittää 150 µg/m³ (1 tunnin keskiarvo). 2. Pitoisuuden ylitykset havaitaan vähintään kahdella mittausasemalla 3 tunnin ajan (6 h liukuvalla jaksolla). 3. Tilanteen ennustetaan jatkuvan. → YTV:n ennakkovaroitus ymk:lle.	1. Typpidioksidin pitoisuus ylittää 150 µg/m³ (1 tunnin keskiarvo). 2. Pitoisuuden ylitykset havaitaan vähintään kahdella mittausasemalla 6 tunnin ajan (12 h liukuvalla jaksolla). 3. Tilanteen ennustetaan jatkuvan. → YTV ilmoittaa ymk:lle perusvalmiusrajan ylittymisestä.	1. Typpidioksidin pitoisuus ylittää raja-arvon numeroarvon 200 µg/m³ 18 tunnin ajan (48 h liukuvalla jaksolla). 2. Kohonneet pitoisuudet havaitaan myös jollakin muulla mittausasemalla. 3. Episoditilanteen ennustetaan jatkuvan. → YTV ilmoittaa ymk:lle tehostetun valmiusrajan ylittymisestä.	Kantakaupungin alue: 1. Typpidioksidin tuntipitoisuuden (siirtymä)raja-arvo 200 µg/m³ on ylittynyt (98. prosenttipiste eli noin 175 ylitystä) 2. Kohonneet pitoisuudet havaitaan myös jollakin toisella kantakaupungin mittausasemalla. 3. Episoditilanteen ennustetaan jatkuvan. → YTV ilmoittaa ymk:lle täysvalmiusrajan ylittymisestä kantakaupungin alueella. Koko kaupunkialue: 1. Kohonneet pitoisuudet havaitaan myös kantakaupungin mittausasemien lisäksi kaupungin muilla mittausasemilla ja/tai Espoon ja Vantaan mittausasemilla. 2. Episoditilanteen ennustetaan jatkuvan. → YTV ilmoittaa ymk:lle täysvalmiusrajan ylittymisestä koko kaupungin alueella.
	Ympäristöjohtaja (Yj)	Ympäristöjohtaja (Yj)	Kaupunginjohtaja (Kj)
	- Yj Määrää siirtymisen perusvalmiuteen ja ilmoittaa siitä yhteyshenkilöille. - Ymk:n ja YTV:n tiedotteissa annetaan tehostetun valmiuden mukaisia suosituksia mm. joukkoliikenteen käytöstä	- Yj määrää siirtymisen tehostettuun valmiuteen ja ilmoittaa siitä yhteyshenkilöille - Ymk tiedottaa viestimille erittäin huonosta ilmanlaadusta ja suosittelee joukkoliikenteen käyttöä ym. - Joukkoliikenteen maksuttomuus.	- Kj määrää täysvalmiuden kantakaupungin alueelle ja ilmoittaa siitä yhteyshenkilöille. - Kj ja kaupunginkanslia tiedottaa viestimille erittäin huonosta ilmanlaadusta ja suosittelee mm. joukkoliikenteen käyttöä sekä antaa henkilöautoilun rajoitusmääräykset. - Joukkoliikenteen maksuttomuus.
			Kaupunginjohtaja (kj)
			- Kj määrää täysvalmiuden koko kaupungin alueelle ja ilmoittaa siitä yhteyshenkilöille - Kj ja kaupunginkanslia tiedottaa viestimille erittäin huonosta ilmanlaadusta ja mm. suosittelee joukkoliikenteen käyttöä sekä antaa henkilöautoilun rajoitusmääräykset. - Joukkoliikenteen maksuttomuus.

4.1 YTV:n perustoiminta ilmanlaadun valvonnassa ja tiedottamisessa

Reaaliaikaiset tiedot ilmanlaadusta on saatavissa YTV:n kotisivulta www.ytv.fi ja ilmanlaatupuhelimesta 1561 350 (ruotsiksi 1561 360). Tiedote ilmanlaadusta lähtee arkiaamuisin aamu-TV:hen sekä radioon (Ylen aikainen, Radio City) sekä arki-iltapäivisin Helsingin Sanomiin. Tarvittaessa YTV:n ympäristötoimisto laatii erillisen tiedotteen ilmanlaadusta sekä mahdollisuuksien mukaan arvion ilmanlaatutilanteen kehittymisestä.

Ennakkovaroitus lähetetään sähköpostilla ympäristökeskuksen yhteyshenkilöille ja ympäristöjohtajan sihteerille myös faksilla (liite 6). Ennakkovaroituksen antamisen jälkeen ympäristökeskus ja YTV varautuvat siirtymään perusvalmiuteen.

Perusvalmiuteen siirrytään, kun ympäristöjohtaja saa tiedon, että YTV:n mittausten perusteella typpidioksidin tuntipitoisuuden raja-arvon numeroarvo on vaarassa ylittyä tai on jo ylittynyt useiden tuntien ajan ja tilanteen ennustetaan jatkuvan. Ylittymisvaaran katsotaan olevan olemassa, kun typpidioksidipitoisuus ylittää $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ tuntikeskiarvona vähintään kahdella mittausasemalla kuuden tunnin ajan (ts. yksittäisten päästölähteiden kuten tulipalon, tietyön tai mahdollisen mittausvirheen mahdollisuus suljetaan pois). Ylityksiä tarkastellaan liukuvana 12 tunnin ajalta.

YTV ilmoittaa perusvalmiusrajan ylittymisestä sähköpostilla ympäristökeskuksen yhteyshenkilöille ja ympäristöjohtajan sihteerille myös faksilla (liite 6). Ympäristökeskuksesta kuitataan viesti vastaanotetuksi ja tiedon välittymisestä ympäristöjohtajalle. Mikäli kuittausta ei tule, käytetään tekstiviestiä ja puhelinta. Mikäli ympäristöjohtajaa ei tavoiteta tunnin aikana, siirtyy vastuu sijaiselle (liite 6).

Ympäristöjohtaja ilmoittaa perusvalmiuden aktivoitumisesta (liite 7.1) kaupunginjohtajalle, valmiuspäällikölle, HKL:lle, kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosastolle, rakennusviraston pysäköintipalvelukeskukselle, Uudenmaan ympäristökeskukselle, poliisille, Uudenmaan tiepiirille, VR:lle, naapurikuntien ympäristöviranomaisille sekä YTV:n yhteistyöjohtajalle, liikenneosastolle ja ympäristötöimistölle (liite 6). Perusvalmiuden aktivoituessa osapuolet tarkistavat valmiutensa suunnitelman toteuttamiseen.

Normaalitilanteen tiedotus muuttuu viranomaistiedotuksen osalta. YTV ilmoittaa vähintään joka aamu tilanteesta ympäristökeskukseen. Viestimille ja kuntalaisille tiedottaminen jatkuu YTV:n hoitamana normaalina tiedotuksena.

Ympäristökeskuksen ja YTV:n tiedotteissa annetaan tarpeen mukaan tehostetun valmiuden mukaisia suosituksia muun muassa joukkoliikenteen käytöstä (esimerkiksi liite 7.2).

Tilanteen purkautuessa ympäristöjohtaja ilmoittaa siitä eri osapuolten yhteyshenkilöille (liite 7.7).

4.4 Tehostettu valmius

Tehostettuun valmiuteen siirrytään, kun ympäristöjohtaja saa tiedon, että YTV:n mittauksen mukaan typpidioksidipitoisuus $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ tuntikeskiarvona ylittyy jollakin mittausasemalla 18 tunnin ajan¹ ja pitoisuustason kohoaminen havaitaan myös muilla mittausasemilla. Ylityksiä tarkastellaan liukuvana 48 tunnin aikana. Lisäksi edellytetään, että typpidioksidipitoisuuksien kohoamisen aiheuttaneen tilanteen enustetaan jatkuvan. Tehostettu valmius on voimassa siihen saakka kun siirrytään täysvalmiuteen tai tilanne purkautuu.

YTV ilmoittaa tehostetun valmiusrajan ylittymisestä sähköpostilla ympäristökeskuksen yhteyshenkilöille ja ympäristöjohtajan sihteerille myös faksilla (liite 6). Ympäristökeskuksesta kuitataan viesti vastaanotetuksi ja tiedon välittymisestä ympäristöjohtajalle. Mikäli kuittausta ei tule, käytetään tekstiviestiä ja puhelinta. Mikäli ympäristöjohtajaa ei tavoiteta tunnin aikana, siirtyy vastuu sijaiselle (liite 6). YTV lähettää tiedon myös muille pääkaupunkiseudun kuntien ympäristöviranomaisille.

Ympäristöjohtaja ilmoittaa tehostetun valmiuden aktivoitumisesta (liite 7.3) kaupunginjohtajalle, valmiuspäällikölle, HKL:lle, kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosastolle, rakennusviraston pysäköintipalvelukeskukselle, Uudenmaan

Typpidioksidin tuntipitoisuuden vuonna 2010 voimaan tulevan raja-arvon sallittujen ylitysten määrä (liite 1)

ympäristökeskukselle, poliisille, Uudenmaan tiepiirille, VR:lle, naapurikuntien ympäristöviranomaisille sekä YTV:n yhteistyöjohtajalle, liikenneosastolle ja ympäristötoimistolle (liite 6).

Ympäristökeskus tiedottaa viestimille ja kuntalaisille tehostetusta valmiustilasta ja erittäin huonosta ilmanlaadusta (esimerkiksi liite 7.4). Tehostetussa valmiudessa keskitytään tiedottamiseen ja tarjotaan erilaisia vaihtoehtoja liikkumiseen. Oman auton käyttämisen sijasta suositellaan liikkumista julkisilla liikennevälineillä, kävellen ja pyöräillen. Liityntäpysäköinnin ja kimpakyydin käyttöä suositellaan. Auton käyttöä huonon ilmanlaadun alueella suositellaan siirrettäväksi, kunnes ilmanlaatu on parantunut. Mikäli kotona työskenteleminen on mahdollista, järjestelyä suositellaan työnantajille. Samoin työntekijöiden ja työnantajien vapaapäivien viettoa suositellaan ilmansaastetilanteen johdosta.

Helsingin sisäistä joukkoliikennettä lisätään ja sen joustavuuden parantamiseksi kuljettajien työaikoja porrastetaan. Voimakkaimpana vapaaehtoisuuteen perustuva joukkoliikennettä suosivana keinona se tehdään käyttäjille maksuttomaksi. Pysäköinninvalvonta vastaa siitä, että tehostetun valmiuden aikana lisätään joutokäyntirajoituksen valvontaa.

Tiedotusvastuut on jaettu seuraavasti:

- YTV vastaa ympäristökeskuksen kanssa ilmanlaatatiedottamisesta
- Ympäristökeskus vastaa suositusten antamisesta ja terveystiedottamisesta
- Liikennelaitos, kaupunkisuunnitteluvirasto ja Uudenmaan tiepiiri vastaavat liikennejärjestelyjä koskevasta tiedotuksesta

Viestimet / yleisö:

Viestimille suunnatussa tiedotuksessa tavoitteena on yhtenäisyys ja johdonmukaisuus eri tahojen kesken. Eri tahojen tiedotuksen yhteyshenkilöt (liite 6) on sovittu etukäteen, lisäksi osapuolet ovat laatineet viestimiä varten yhtenäistetyt tiedotepohjat, kukin tiedotusvastuualansa mukaan (liite 7).

Tehostetun valmiuden aktivoituessa pidetään em. tiedotusvastuullisten yhteinen tiedotustilaisuus, jonka kokoonkutsujana toimii ympäristökeskus. Tiedotustilaisuuteen kutsutaan myös Helsingin naapurikunnat.

YTV:llä ilmanlaadusta tiedotetaan internetissä (<http://www.ytv.fi/>). Päivystäjän suora numero on vain viranomaiskäytössä.

Kaupungin www-sivuilla (www.hel.fi) tiedotetaan episoditilanteesta ja käynnistetyistä toimenpiteistä.

Julkista liikennettä koskeva tiedotus hoidetaan sekä HKL:llä että YTV:llä www-sivujen kautta. Liikenneneuvontaan laaditaan ohjeet episoditilanteiden varalle. Matkustajien osalta voidaan tiedotusta hoitaa myös liikennevälineissä.

Episoditilanteessa on erityisesti varauduttava sekä kuntalaisten että viestimien edustajien puhelintiedusteluihin. Eri tahojen neuvovat puhelimet toimivat rinnakkain. Osapuolten materiaalista kootaan yhteinen peruspaketti, jotta informaation saisi mahdollisimman pitkälle ja samana yhdeltä luukulta.

Tilanteen purkautuessa ympäristöjohtaja ilmoittaa siitä eri osapuolten yhteyshenkilöille sekä viestimille (liite 7.7).

Varautuminen täysvalmiustilaan tapahtuu siten, että tehostetun valmiuden jatkuessa suoritetaan ne valmistavat toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä täysvalmiuden aikaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi. Näitä ovat muun muassa erityistehtäviin tarvittavan henkilöstön ja välineistön varaaminen.

YTV laskee vähintään joka aamu tai tarpeen mukaan useammin raja-arvon numeroarvon ylitysten määrää ja antaa tiedon tarvittaessa ympäristöjohtajalle. Lähestyttäessä raja-arvon ylitystä ympäristöjohtaja hälyttää valmiuspäällikön.

4.5 Täysvalmius

Täysvalmiuteen siirrytään, kun kaupunginjohtaja saa tiedon, että YTV:n mittausten mukaan typpidioksidipitoisuuden tuntipitoisuuden raja-arvo ($200 \mu\text{g}/\text{m}^3$) on ylittynyt jollakin mittausasemalla (98. prosenttipiste eli noin 175 ylitystä) ja pitoisuustason kohoaminen havaitaan myös jollakin toisella mittausasemalla. Täysvalmiuteen ei välttämättä kuitenkaan siirrytä, vaan käytetään harkintaa, mikäli ko. episodin ulkopuolella on ollut useita ylityksiä (esimerkiksi alkuvuodesta). Lisäksi edellytetään, että typpidioksidipitoisuuksien kohoamisen aiheuttaneen tilanteen ennustetaan jatkuvan. Täysvalmius on voimassa, kunnes tilanne purkautuu.

Täysvalmius koskee joko kantakaupunkia tai koko kaupunkialuetta :

- Kantakaupungin alue = raja-arvo ylittyy yhdellä mittausasemalla ja kohonneet pitoisuudet havaitaan myös muilla kantakaupungin mittausasemilla (liite 8).
- Koko kaupunkialue = raja-arvo ylittyy yhdellä mittausasemalla ja kohonneet pitoisuudet havaitaan laajalla alueella kaupungissa. Laajalla alueella tarkoitetaan Helsingin rajan läheisyydessä olevilla Espoon ja Vantaan mittausasemilla. Lisäksi huomioidaan Helsingin alueella olevat siirrettävät mittausasemat.

YTV ilmoittaa täysvalmiusrajan ylittymisestä sähköpostilla ympäristökeskuksen yhteyshenkilöille (liite 6) ja ympäristöjohtajan sihteerille myös faksilla. Ympäristökeskuksesta kuitataan viesti vastaanotetuksi ja tiedon välittymisestä ympäristöjohtajalle. Mikäli kuitausta ei tule, käytetään tekstiviestiä ja puhelinta. Mikäli ympäristöjohtajaa ei tavoiteta tunnin aikana, siirtyy vastuu sijaiselle (liite 6). YTV lähettää tiedon myös muille pääkaupunkiseudun kuntien ympäristöviranomaisille.

Ympäristöjohtaja ilmoittaa täysvalmiusrajan ylittymisestä kaupunginjohtajalle. Kaupunginjohtaja tekee päätöksen täysvalmiuteen siirtymisestä.

Täysvalmiudessa tiedotusvastuu ja operatiivinen vastuu on kaupunginjohtajalla (liite 7.5). Kaupunginkanslia ilmoittaa HKL:lle, kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosastolle, rakennusviraston pysäköintipalvelukeskukselle, Uudenmaan ympäristökeskukselle, poliisille, Uudenmaan tiepiirille, VR:lle, naapurikuntien ympäristöviranomaisille sekä YTV:n yhteistyöjohtajalle, liikenneosastolle ja ympäristötoimistolle (liite 6). Tiedottaminen keskitetään kaupunginkanslian tiedotustoimistoon, jota asiantuntijavirastot avustavat. Tiedotus viestimille hoidetaan yhteisellä, kaupunginkansliasta lähetettävällä tiedotteella, jossa kerrotaan esimerkiksi onko joku alue suljettu ja mitä liikennevälinettä kannattaa käyttää ja miten tilanne voi vaikuttaa terveyteen. Tiedotteet kirjoitetaan kaupunginkanslian laatimille valmiille pohjille, joista käyvät ilmi asiantuntijoiden yhteystiedot (esim. 7.6).

Täysvalmiuden aktivoituessa pidetään em. tiedotusvastuullisten yhteinen tiedotustilaisuus, jonka kokoonkutsujana toimii kaupunginkanslia. Tiedotustilaisuuteen kutsutaan myös Helsingin naapurikunnat.

Täysvalmiudessa jatketaan ja tehostetaan niitä tiedotustoimenpiteitä ja muita keinoja, jotka on aloitettu tehostetun valmiuden aikana. Joukkoliikenteen maksuttomuus säilyy.

Toimivalta määräysten antamiseen on kaupunginjohtajalla (Helsingin kaupungin hallituksen johtosääntö 15 §). Pelastuspalvelun neuvottelukunta toimii täysvalmiuden aikaisena valmiusorganisaationa kaupunginjohtajan apuna. Täysvalmiuden alkaessa ympäristökeskuksesta siirtyy kaupunginkansliaan ilmansuojelun asiantuntija avustamaan kaupunginkansliaa asiantuntijatehtävissä.

Erittäin huonon ilmanlaatuilanteen jatkuessa liikennettä rajoitetaan kaupungin alueella kaupunginsuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston laatiman suunnitelman mukaan. Rajoitukset otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa kaupunginjohtajan harkinnan mukaan:

Vaihe 1:

Rajoitusalueilla saa ajaa kuukauden parillisina päivinä vain parilliseen numeroon päättyvän rekisteritunnuksen omaavia autoja ja parittomina päivinä vain parittomaan numeroon päättyvän rekisteritunnuksen omaavia autoja. Rajoitus koskee yksityiskäytössä olevia henkilöautoja lukuun ottamatta ajoneuvoja, joissa on vähintään kolme henkilöä. Rajoitus ei koske inva- ja sähköautoja eikä muita päästöttömiä autoja.

Vaihe 2:

Rajoitusalueilla yksityiskäytössä olevien henkilöautojen liikennöinti kielletään. Rajoitus ei koske inva- ja sähköautoja eikä muita päästöttömiä autoja.

Poliisi vastaa liikenteen tehostetusta valvonnasta täysvalmiudessa.

Aloitettuja toimenpiteitä ei keskeytetä, mikäli vuodenvaihte poistaa kalenterivuoteen sidotun tuntipitoisuuden raja-arvon ylittymisen, vaan vuotuista raja-arvoa tulkitaan tällöin 365 vuorokauden liukuvalta jaksolta.

Päätös täysvalmiuteen siirtymisestä pyritään tekemään viimeistään edellisenä ilta-päivänä, jotta täysvalmius voidaan ottaa käyttöön seuraavana aamuna.

Tilanteen purkautuessa ympäristöjohtaja tiedottaa siitä kaupunginjohtajalle, joka tiedottaa siitä edelleen eri osapuolten yhteyshenkilöille sekä viestimille (liite 7.7).

5 Suunnitelman ylläpito

Ympäristökeskus ylläpitää suunnitelmaa päivittäen sitä liitteiden osalta jatkuvasti. Ympäristökeskuksen ulkopuoliset tahot toimittavat korjatut tiedot ympäristökeskukselle muutoksen tapahduttua. Ympäristökeskus tarkistaa muiden tahojen tiedot vuosittain lokakuun lopussa, jolloin ne ovat kaikilta osin kunnossa lähestyttäessä vuodenvaihteen tienoolla mahdollisesti alkavia episoditilanteita.

Valmiussuunnitelman seuraava päivitys tehdään vuosina 2008-2009 siten, että päivitetty versio on käytössä 1.1.2010, jolloin valtioneuvoston asetuksessa (711/2001) asetetut raja-arvot tulevat sitoviksi (liite 1).

Liitteet

Päivitetty 31.3.2004/Jari Viinanen

Liite 1. Lainsäädäntö ja määräykset

Ympäristönsuojelulaki (86/2000)

Vastuu paikallisesta ilmanlaadun seurannasta kuuluu kunnille. Kunnan on varauduttava käytettävissä olevin keinoin toimiin, joilla estetään valtioneuvoston asetukseen perustuva ilmanlaadun raja-arvon mahdollinen ylittyminen kunnan alueella. Jos valtioneuvoston asetukseen perustuva ilmanlaadun raja-arvo ylittyy, kunnan on tiedotettava ja varoitettava väestöä sekä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin tai annettava määräyksiä liikenteen rajoittamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi.

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta annettu laki (1269/96)

Lain mukaan YTV huolehtii jäsenkuntien ilmansuojelun seurannasta kuten myös tutkimus- ja suunnittelu- sekä koulutus- ja valistustehtävistä.

Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (711/2001)

Asetus koskee ulkoilman epäpuhtauksien raja-arvoja. Asetuksen tavoitteena on vähentää ulkoilman epäpuhtauksien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja.

Asetuksessa on annettu kullekin epäpuhtauden raja-arvolle ajankohta, jolloin pitoisuuksien tulee olla raja-arvoa pienemmät. Typpidioksidille ajankohdaksi on asetettu 1.1.2010 (taulukko 1).

Koska typpidioksidin uusi raja-arvo tulee sitovaksi vasta 1.1.2010, on tässä suunnitelmassa liikenteen rajoittamisen perusteluina käytetty siirtymäraja-arvoa, jonka mukaan raja-arvon tuntipitoisuuden 200 µg/m³ ylityksiä sallitaan vuodessa noin 175 (taulukko 1 ja 2).

Taulukko 1. Raja-arvot terveyshaittojen ehkäisemiseksi (VNA 711/2001).

3 §

Aine	Keskiarvon laskenta-aika	Raja-arvo (293 K; 101,3 kPa)	Sallittujen ylitysten määrä vuodessa	Ajankohta, jolloin pitoisuuksien viimeistään tulee olla raja-arvoa pienemmät
Typpidioksidi (NO ₂)	1 tunti	200 µg/m ³	18	1.1.2010
	1 vuosi	40 µg/m ³	-	1.1.2010

17 § Siirtymäsäännös

Aine	Tilastollinen määrittely	Raja-arvo (293 K; 101,3 kPa)	Sallittujen ylitysten määrä vuodessa	
Typpidioksidi (NO ₂)	Vuoden tuntiarvojen 98. prosenttipiste	200 µg/m ³	Noin 175	Voimassa 1.1.2010 saakka

Taulukko 2. Liikenteen rajoittaminen ilmanlaatuasetuksen (711/2001) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaan.

Aikajakso	Liikenteen rajoittaminen	Peruste
9.8.2001-1.1.2010	Pitkän tähtäimen suunnitelmia tai ohjelmia laatimalla estetään uuden raja-arvon (18 NO₂:n tuntipitoisuuden raja-arvon numeroarvon ylitystä) mahdollinen ylittyminen. Suunnitelman tai ohjelman yhtenä toimenpiteenä voi olla myös jollakin tavoin liikenteen rajoittaminen.	YSL 102 §: "Kunnan on varauduttava käytettävissään olevin keinoin toimiin, joilla estetään raja-arvon mahdollinen ylittyminen." Varautumisella voidaan katsoa tarkoitettavan ensisijaisesti ILA 12 §:n mukaisia suunnitelmia ja ohjelmia. ILA 12 §: "Jos 3 §:ssä säädetty raja-arvo ylittyy tai on vaarassa ylittyä, kunnan on toimeenpantava suunnitelmia tai ohjelmia, joilla raja-arvon ylittyminen estetään määräjassa." (NO₂:lla 1.1.2010 mennessä)
9.8.2001-1.1.2010	Jos episoditilanteessa raja-arvon ylittyessä rajoitetaan liikennettä, sovelletaan siirtymäraja-arvoa (noin 175 NO₂:n tuntipitoisuuden raja-arvon numeroarvon ylitystä). Rajoitukset voidaan antaa hallintopäätöksellä vasta kun raja-arvo on ylittynyt*. Toimenpiteiden tulee olla kuitenkin oikein mitoitettuja suhteessa tilanteen vakavuuteen.	YSL 102 §: "Jos raja-arvo ylittyy, kunnan on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin tai annettava määräyksiä liikenteen rajoittamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi." ILA 17 §: NO₂:n siirtymäraja-arvo on voimassa 1.1.2010 saakka.
2.1.2010-	Uutta raja-arvoa (18 raja-arvonnumeroarvon ylitystä) ei saa ylittää. Liikennettä olisi rajoitettava ennen raja-arvon ylitystä.	ILA 3 §: Ilman epäpuhtauksien aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseksi alueilla, joilla asuu tai oleskelee ihmisiä ja joilla ihmiset saattavat altistua ilman epäpuhtauksille NO₂ pitoisuudet eivät saa ylittää raja-arvoa.

*Raja-arvon tilastollisesta määrittelystä johtuen raja-arvon ylittyminen voidaan käytännössä todeta vasta vertailujakson lopussa.

Valtioneuvoston päätös ilmanlaadun ohjearvoista ja rikkilaskeumasta (19.6.1996/480)

Ohjearvot on otettava huomioon ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi suunnittelussa, kuten maankäytön ja liikenteen suunnittelussa, rakentamisen muussa ohjauksessa ja ilman pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen sijoittamisessa ja lupakäsittelyssä. Tavoitteena on, että ohjearvojen ylittyminen estetään pitkällä aikavälillä alueilla, joilla ilmanlaatu on tai saattaa toistuvasti olla huonompi kuin ohjearvo edellyttäisi.

Taulukko 3. Ilmanlaadun ohjearvot typpidioksidille

Aine	Tilastollinen määritelmä	Ohje-arvo
Typpidioksidi (NO ₂)	Kuukauden tuntiarvojen 99. prosenttipiste *	150 µg/m ³
	Kuukauden toiseksi suurin vuorokausiarvo	70 µg/m ³

Valmiuslaki (22.7.1991/1080)

Valmiuslain mukaan kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muin toimenpitein varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Vakavakaan ilmansaastetilanne ei välttämättä täytä valmiuslain poikkeusoloille antamia tunnusmerkkejä, esim. sitä, että tilanne edellyttäisi valtioneuvoston päätösin viranomaisille annettavia poikkeusvaltuuksia.

Helsingin valmiussuunnittelussa on kuitenkin lähdetty siitä, että varaudutaan valmiuslain hengen mukaisesti myös muihin kuin laissa nimenomaan lueteltuihin poikkeustilanteisiin. Kaupungin yleinen valmiusohje edellyttääkin, että vakavia ilmansaastumistilanteita varten ympäristökeskus laatii valmiussuunnitelman yhteistyössä muiden asianomaisten tahojen kanssa.

Liite 2. Valmiussuunnitelmatyöryhmän kokoonpano

Reijo Teerioja	YTV, liikenneosasto, pj.
Reijo Mäkinen	YTV, liikenneosasto
Kare Ojaniemi	YTV, liikenneosasto
Marjatta Malkki	YTV, ympäristötoimisto
Outi Janhunen	Espoon joukkoliikennekeskus
Juhani Lehikoinen	Espoon kaupunkisuunnittelukeskus
Matti Virpiaro	Etelä-Suomen lääninhallitus/ pelastusosasto
Jorma Kaihlanen	Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Jari Viinanen	Helsingin kaupungin ympäristökeskus
Johanna Vilkuna	Helsingin kaupungin ympäristökeskus
Martti Miekkonieniemi	Helsingin poliisi
Lauri Kivikkokangas	HKL Helsinki
Stig Holm	Kauniainen
Pekka Aalto	Linja-autoliitto Oy
Pertti Tuomola	Paikallisliikenneliitto (Concordia Bus)
Mika Seppänen	Paikallisliikenneliitto (Helsingin kaupungin liikenne- laitos)
Tuuli Ryhänen	Uudenmaan tiepiiri
Hannu Airola	Uudenmaan ympäristökeskus
Olli Ahti	Vantaan joukkoliikenneyksikkö
Jouko Pirttimäki	VR Henkilöliikenne Etelä-Suomi
Hanna Strömmer	YTV, liikenneosasto, siht.

Liite 3. Luettelo suunnitelmaan liittyvistä muiden tahojen ohjeista ja suunnitelmista.

- YTV:n Ympäristötoimiston tiedotus- ja tiedonvälitysohje ilmansaaste-episodin ja muun poikkeuksellisen ilmanlaatutilanteen varalle (1997).

Päivitetään 2003-2004

- Valmiussuunnitelma seutuliikenteen varautumisesta ilmansaasteiden aiheuttamiin ongelmatilanteisiin Helsingissä (1998)

Päivitetty 2003-2004

- Kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston toimintaohjeet (täysvalmiudessa: henkilöautoliikenteen rajoitusalueet, liikennesuunnittelu ja sitä koskeva tiedottaminen)

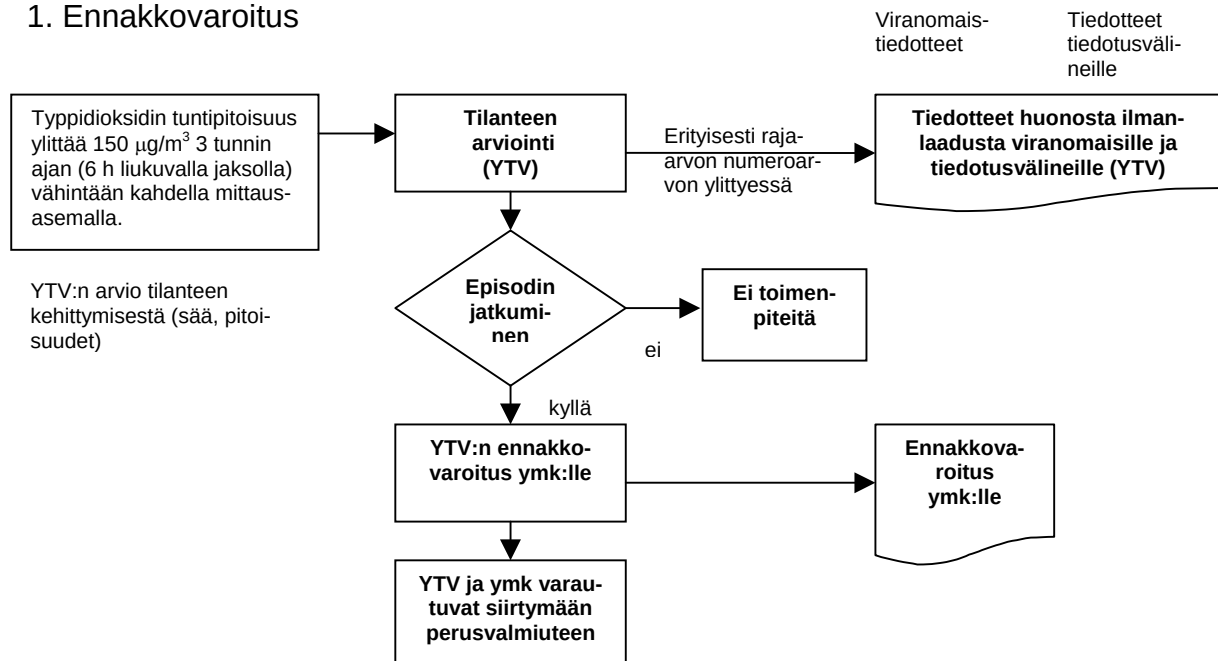
Laadittava

- Liikennelaitoksen toimintasuunnitelma (tehostetussa ja täysvalmiudessa: joukkoliikennejärjestelyt ja joukkoliikenteen maksuttomuus sekä niitä koskeva tiedotus).

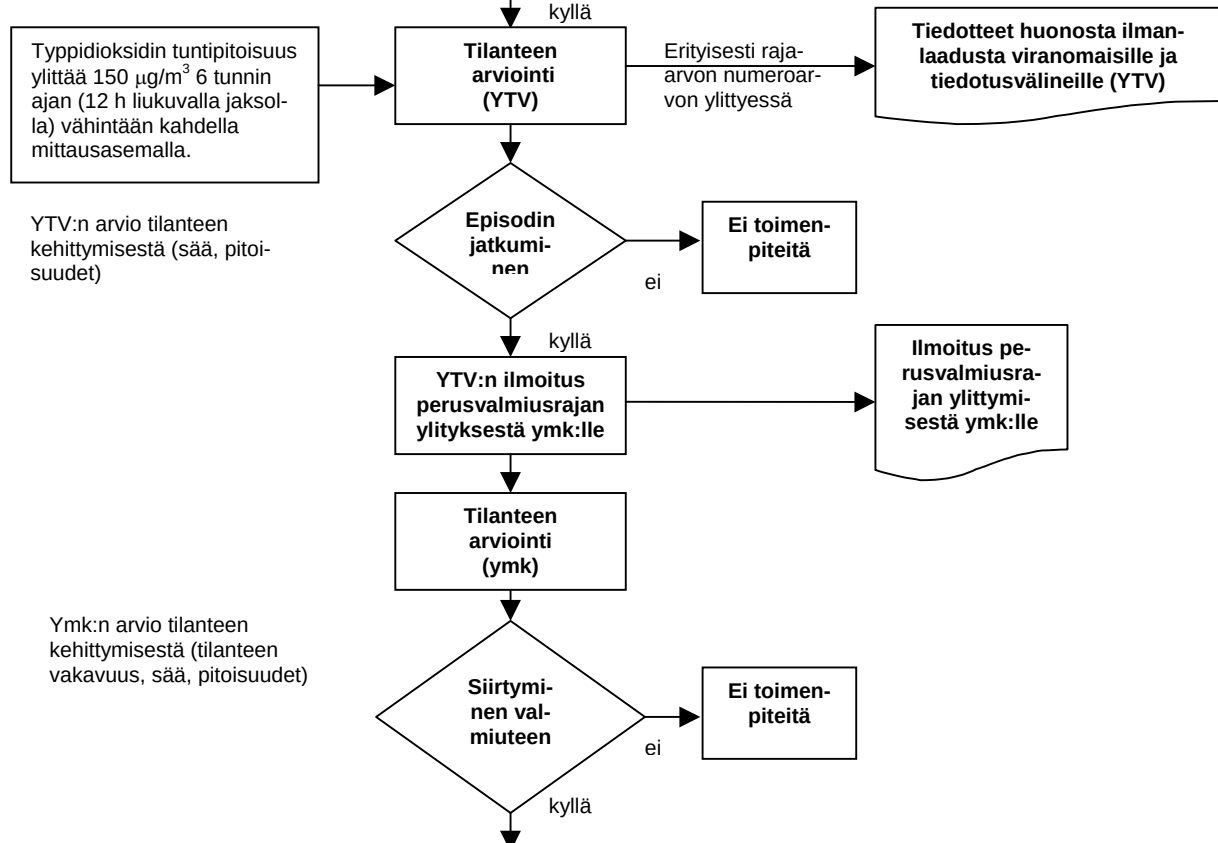
Laadittava/päivitettävä liikennelaitoksen olemassa oleviin poikkeustilasuunnitelmiin.

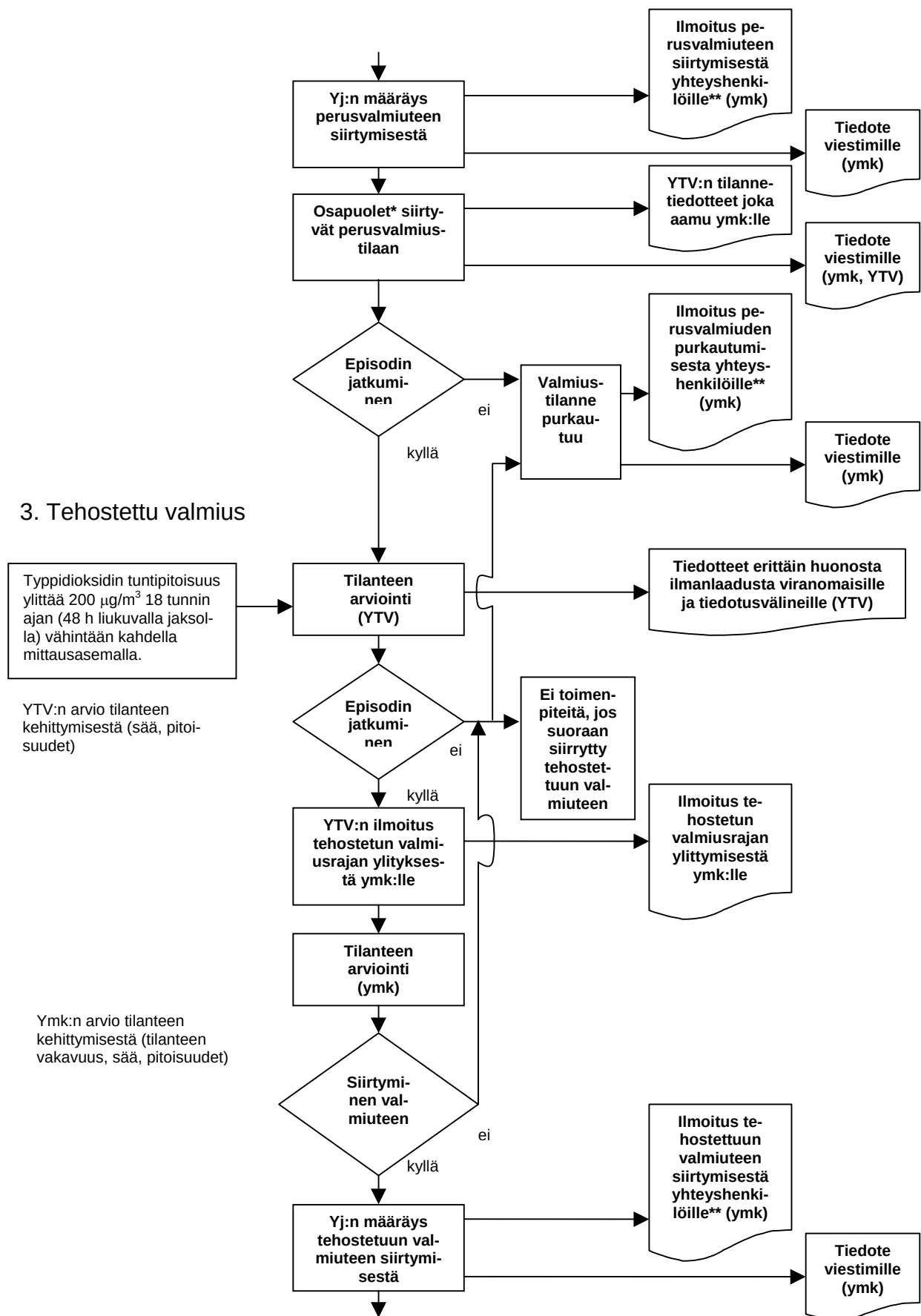
Liite 4. Kaavio toimenpiteistä eri valmiustiloissa

1. Ennakkovaroitus

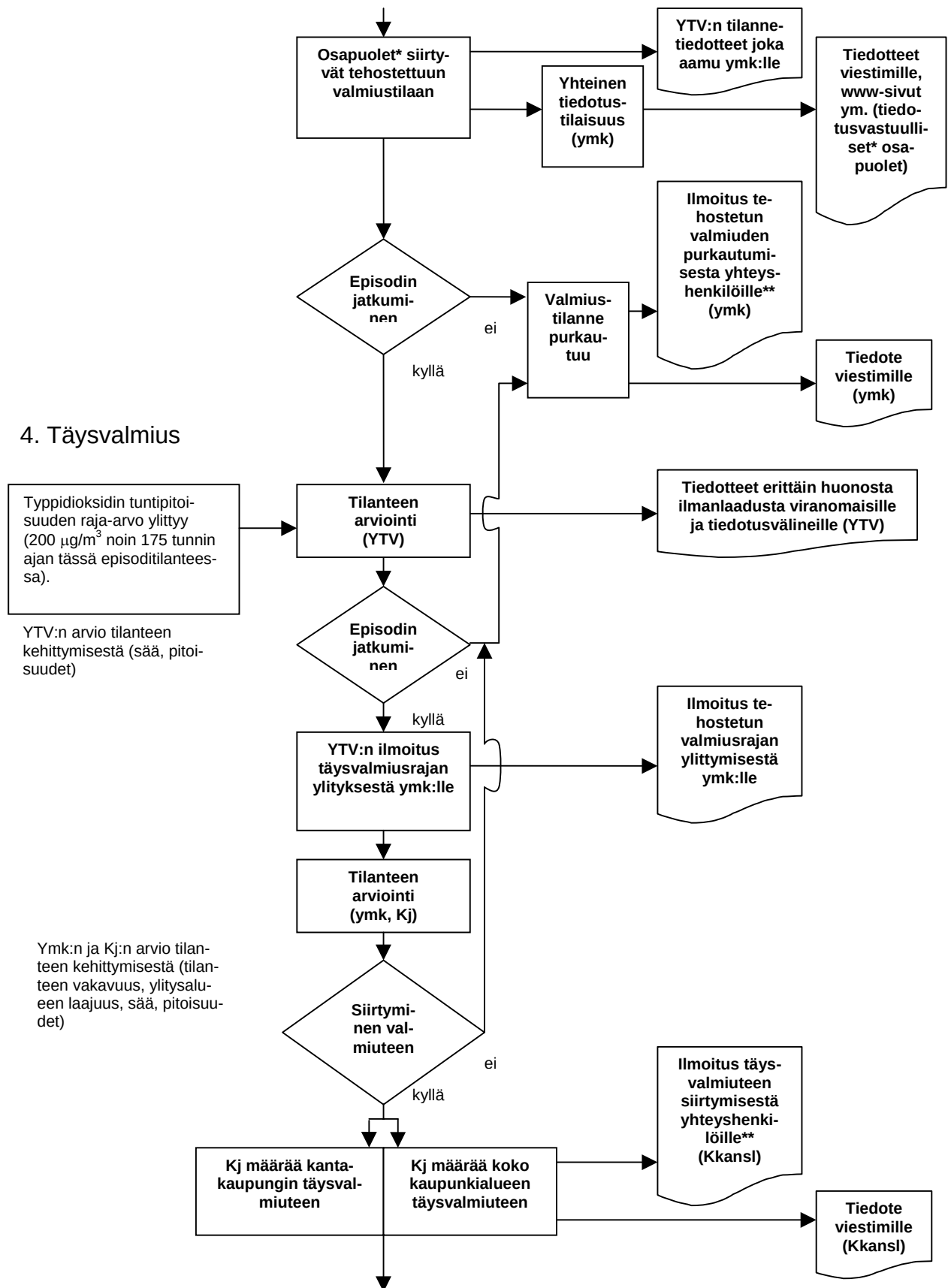

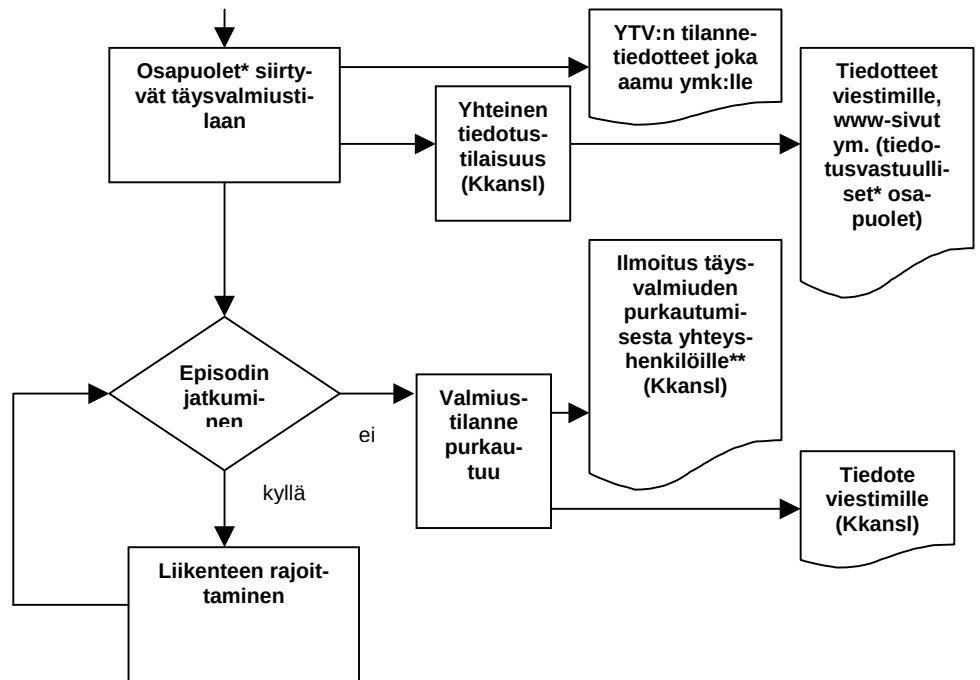
2. Perusvalmius

4. Täysvalmius

Lyhenteet:

Ymk	Helsingin kaupungin ympäristökeskus
Kkansl	Kaupungin kanslia
YTV	Tässä tarkoitetaan YTV:n ympäristötoimistoa
Yj	Ympäristöjohtaja
Kj	Kaupunginjohtaja

*Osapuolet ja (tiedotus)vastuut on esitetty liitteessä 5.

**Yhteyshenkilöt ja yhteystiedot on esitetty liitteessä 6.

Liite 5. Suunnitelman osapuolet ja vastuut

Kaupunginjohtaja

- Kaupunginjohtaja päättää täysvalmiuteen siirtymisestä ja toimenpiteiden käynnistämisestä ympäristöjohtajan esityksestä.
- Täysvalmiuden aikainen tiedotusvastuu on kaupunginjohtajalla.
- Kaupunginjohtaja kutsuu tarvittaessa koolle pelastuspalvelun neuvottelukunnan.

Kaupunginkanslia

- Hoitaa täysvalmiuden aikaisen tiedotuksen.

Ympäristökeskus ja ympäristöjohtaja

- Vastaa perusvalmiuteen ja tehostettuun valmiuteen siirtymisestä.
- Vastaa ilmansaasteiden terveysvaikutuksia koskevasta tiedottamisesta.
- Vastaa liikennettä koskevien ja muiden suositusten antamisesta.
- Tekee esityksen kaupunginjohtajalle täysvalmiuteen siirtymisestä.
- Varaa kaupunginkanslian käyttöön ilmansuojelun asiantuntijan täysvalmiudessa avustamaan kaupunginkanslian tiedotustoimintaa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto

- Vastaa täysvalmiutta koskevasta liikennesuunnittelusta ja sitä koskevasta tiedottamisesta (erillinen suunnitelma).

Liikennelaitos

- Vastaa tehostetun ja täysvalmiuden aikaisista joukkoliikennejärjestelyistä ja niitä koskevasta tiedotuksesta mukaan lukien joukkoliikenteen maksuttomuudesta tiedottamisen (erillinen suunnitelma).

Uudenmaan ympäristökeskus

- Vastaa alueellisesta tiedotuksesta.

Helsingin poliisilaitos

- Vastaa täysvalmiudessa määrättävien liikennerajoitusten noudattamisen valvonnasta ja sitä koskevasta tiedottamisesta.

Pysäköinninvalvonta

- Vastaa tehostetusti joutokäyntirajoituksen valvonnasta tehostetun ja täysvalmiuden aikana.

YTV:n ympäristötoimisto

- Mittaa ilman laatua ja laskee sen kulloisenkin etäisyyden raja-arvoon tehostetussa valmiudessa.
- Toimittaa mittaustiedot ja IL:n inversioennusteen Helsingin kaupungin ympäristökeskukselle.
- Ilmoittaa ympäristöjohtajalle toimenpiderajojen vaihdokset, joiden perusteella tehdään päätökset valmiustilojen muutoksista.
- Vastaa ilmanlaatutiedottamisesta.

YTV:n liikenneosasto

- Vastaa seudullisen joukkoliikenteen erityisjärjestelyistä poikkeustilanteissa ja siitä tiedottamisesta (erillinen suunnitelma).

Ilmatieteen laitos

- Vastaa inversioennusteen laadinnasta ja tiedottamisesta.
- Toimittaa ennusteet YTV:lle.

VR

- Hoitaa rautatieliikenteen järjestelyt ja sitä koskevan tiedotuksen poikkeustilanteissa

Liite 6. Yhteystiedot

Päivitetty 24.2.2005/Jari Viinanen

Kaupunginkanslia

PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

e-mail: etunimi.sukunimi@hel.fi

p. *(09) 1691

f. (09) 655 783

<http://www.hel.fi/kkansl>

Nimi	Puhelin	Telefax
Kaupunginjohtaja Eva-Riitta Siitonen	169 2200	169 3871
Tiedotuspäällikkö Eero Waronen	169 2321	655 354
Valmiuspäällikkö Matti Latvala	169 2496	169 3871

Helsingin kaupungin ympäristökeskus

PL 500 (Helsinginkatu 24)

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

e-mail: etunimi.sukunimi@hel.fi

p. *(09) 73121

f. (09) 7312 2605

<http://www.hel.fi/ymk>

Nimi	Puhelin	Telefax
Ympäristöjohtaja Pekka Kansanen	7312 2600	7312 2605
1. sij. Ympäristöterveyspäälikkö Antti Pönkä	7312 2710	7312 2705
2. sij. Ympäristövalvontapäälikkö Pertti Forss	7312 2710	7312 2754
Ympäristötutkimuspäälikkö Päivi Kippo-Edlund	7312 2620	7312 2675
Ympäristötarkastaja Jari Viinanen	7312 2679	7312 2675
Neuvova ympäristötarkastaja	7312 2760	7312 2745

Helsingin kaupungin liikennelaitos

PL 1400 (Toinen Linja 7)

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

e-mail: etunimi.sukunimi@hkl.hel.fi

p. *(09) 4721

f. (09) 472 3701

<http://www.hel.fi/hkl>

Nimi	Puhelin	Telefax
Toimitusjohtaja Matti Lahdenranta	472 2200	472 3727
Liikennemestari Lauri Kivikkokangas	472 2489 050-559 1929	472 3706

Kaupunkisuunnitteluvirasto, Liikennesuunnitteluosasto

PL 2101 (Aleksanterinkatu 26)

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

e-mail: etunimi.sukunimi@hel.fi

p. *(09) 1691

f. (09) 169 3778

<http://www.hel.fi/ksv/>

Nimi	Puhelin	Telefax
Liikennesuunnittelupäällikkö Olli-Pekka Poutanen	169 3456	
Insinööri Hannu Laine	169 3465	

Helsingin kaupungin rakennusvirasto

PL 1500 (Kasarmikatu 21)

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

e-mail: etunimi.sukunimi@hel.fi

p. *(09) 1661

f. (09) 625 940

<http://www.hkr.hel.fi/>

Nimi	Puhelin	telefax
Toimitusjohtaja Matti-Pekka Rasilainen	166 2001	166 2030
Sij. Hannu Virtasalo	166 2123	166 2353

Helsingin kaupungin rakennusvirasto, Pysäköintipalvelukeskus

PL 2210 (Yrjönkatu 21 b B)

00099 Helsingin kaupunki

e-mail: etunimi.sukunimi@hel.fi

p. *(09) 310 4011

f. (09) 310 45867

<http://www.hkr.hel.fi/>

Nimi	Puhelin	telefax
Jouko Koski	310 45850	310 45867

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV)

PL 521 (Opastinsilta 6 A)

00521 HELSINKI

e-mail: etunimi.sukunimi@ytv.fi

p. *(09) 15611

f. (09) 1561 369

<http://www.ytv.fi>

Nimi	Puhelin	Telefax
Yhteistyöjohtaja Hannu Penttilä	1561 200	1561 423

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV), Ympäristötoimisto

PL 521 (Opastinsilta 8 E)

00521 HELSINKI

e-mail: etunimi.sukunimi@ytv.fi

p. *(09) 15611

f. (09) 1561 334

<http://www.ytv.fi>

Nimi	Puhelin	Telefax
Ympäristöpäällikkö Kari Wallenius	1561 258	1561 334
mittauspäällikkö Aila Mikkola	1561 308	
Ilmanlaatuapäivystäjä	1561 430	

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV), Liikenneosasto

PL 521 (Opastinsilta 8 E)

00521 HELSINKI

e-mail: etunimi.sukunimi@ytv.fi

p. *(09) 15611

f. (09) 156 1456

<http://www.ytv.fi>

Nimi	Puhelin	Telefax
Liikennejohtaja Niilo Järviluoma	1561 232	1561 456

Uudenmaan ympäristökeskus

PL 36 (Asemapäällikönkatu 14)

00521 HELSINKI

e-mail: etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

p. * 020 490 101

f. 020 490 3200

<http://www.ymparisto.fi/uyk/uyk.htm>

Nimi	Puhelin	Telefax
Johtaja Leena Saviranta	020 490 3001	
Osastopäällikkö Emelie Enckell-Sarkola	020 490 3030 040-517 3416	020 490 3202

Helsingin poliisilaitos

Punatörmäkatu 2

00130 HELSINKI

e-mail: etunimi.sukunimi@helsinki.poliisi.fi

p. * (09) 1891

f. (09) 189 2822

<http://www.poliisi.fi/hpl>

Nimi	Puhelin	Telefax
Päivystävä komisario	040-500 3261	

VR

PL 488 (Vilhonkatu 13)

00101 Helsinki

e-mail: etunimi.sukunimi@vr.fi

p. * 0307 10

f. 0307 21 500

<http://www.vr.fi/yhtyma/index.html>

Nimi	Puhelin	Telefax
VR Oy Junaliikennöinti	0307 21 336	0307 21 203
VR Oy Henkilöliikenne Lähiliikenne Lähiliikennepäällikkö Kari Pekka Rosenholm	0307 22 255	0307 20 895

Tiehallinto

PL 33 (Opastinsilta 12 A)

00521 HELSINKI

e-mail: nimi.sukunimi@tiehallinto.fi

p. * 0204 22 11

f. 0204 22 2202

<http://www.tiehallinto.fi>

Nimi	Puhelin	Telefax
Liikennekeskus, Tienkäyttäjän linja	0200-2100	

Espoon ympäristökeskus

PL 20 (Kirkkojärventie 6 B)

02771 ESPOO

e-mail: etunimi.sukunimi@espoo.fi

p. * (09) 8162 4832

f. (09) 8162 4846

<http://www.espoo.fi/ymparisto>

Nimi	Puhelin	Telefax
Ympäristönsuojelupäällikkö Ritva Veijonen	8162 4830	
Ympäristötarkastaja Sirkka Manni-Loukkola	8162 4841	

Vantaan ympäristökeskus

Pakkalankuja 5

01510 VANTAA

e-mail: etunimi.sukunimi@vantaa.fi

p. * (09) 8392 4426

f. (09) 8392 4280

<http://www.vantaa.fi>

Nimi	Puhelin	Telefax
Ympäristöpäällikkö Stefan Skog	8392 4288	8392 4280

Kauniaisten kaupunki

Kauniaistentie 10

02700 KAUNIAINEN

e-mail: etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

p. *(09) 50561

f.

<http://www.kauniainen.fi>

Nimi	Puhelin	Telefax
Ympäristösihteeri Anna-Lena Granlund-Blomfelt	09-5056 269	505 6535

Sipoon kunta

PL 7 (Iso Kylätie 18)

04131 SIPOO

e-mail: etunimi.sukunimi@sipoo.fi

p. *(09) 2353 6071

f. (09) 2353 6709

<http://www.sipoo.fi>

Nimi	Puhelin	Telefax
Ympäristönsuojelusihteeri Curt Nyman	2353 6720	2353 6809
Sij. Ympäristönsuojelutarkastaja Miira Riipinen	2353 6713	

SäätiedotIlmatieteen laitos <http://www.fmi.fi/saa/>palveleva meteorologi (24 h)
p. 0600-9-3801 (maksullinen)Foreca <http://www.foreca.com/fin/saa/>Forecan Meteorologi (joka päivä)
p. 0600 411 411 (maksullinen)

Liite 7. Tiedotteet

7.1. Ympäristöjohtajan ilmoitus perusvalmiustilaan siirtymisestä (viranomaisille)

7.2. Ympäristökeskuksen tiedote perusvalmiustilaan siirtymisestä (viestimet)

7.3. Ympäristöjohtajan ilmoitus tehostettuun valmiustilaan siirtymisestä (viranomaisille)

7.4. Ympäristökeskuksen tiedote tehostettuun valmiustilaan siirtymisestä (viestimet)

7.5. Kaupunginjohtajan ilmoitus täysvalmiustilaan siirtymisestä (viranomaisille)

7.6. Kaupunginkanslian tiedote täysvalmiustilaan siirtymisestä (viestimet)

7.7. Ympäristö/kaupunginjohtajan ilmoitus valmiustilan purkautumisesta (viranomaisille ja viestimille)

Muut tiedotteet:

Osapuolet laativat yhteistyössä ajankohtaiset tiedotteet tilanteen kehittyessä:

- tiedottavat ilmanlaadun kehittymisestä (YTV:n ympäristötoimisto, ymk),
- suosituksista liikenteen vähentämiseksi (HKL, ymk, kaupunginkanslia, YTV:n liikenneosasto)
- terveysvaikutuksista (ymk, YTV:n ympäristötoimisto, kaupunginkanslia)
- ilmaisesta joukkoliikenteestä (HKL, YTV:n liikenneosasto, ymk, kaupunginkanslia)
- liikennejärjestelyistä (Ksv, YTV:n liikenneosasto, HKL, Uudenmaan tiepiiri, kaupunginkanslia).

Osa YTV:n ympäristötoimiston tiedotepohjista on esitetty seutuvalmiussuunnitelman liitteenä.

Liite 7.1 Ympäristöjohtajan ilmoitus siirtymisestä perusvalmiustilaan

Viranomaisille

HELSINKI SIIRTYY PERUSVALMIUSTILAAN ILMANLAADUN HEIKKENEMISEN SEURAUKSENA

Tämä on Helsingin typpidioksidivalmiussuunnitelmien mukainen ympäristöjohtajan ilmoitus viranomaisille perusvalmiustilaan siirtymisestä. YTV on ilmoittanut valmiussuunnitelman mukaisen perusvalmiusrajan ylittymisestä. Ympäristöjohtaja on päättänyt määrätä kaupungin perusvalmiustilaan. Pyydämme ystävällisesti kiittaamaan, että tieto on saavuttanut suunnitelman osapuolet.

Osapuolia pyydetään tarkistamaan valmiutensa suunnitelman toteuttamiseen. Päätös tehostettuun valmiustilaan siirtymisestä tehdään aikaisintaan huomenna iltapäivällä.

Tilanteen purkautumisesta ilmoitetaan erillisellä ilmoituksella.

Tiina Tiedottaja, tiina.tiedottaja@hel.fi
p. xxx xxx, fax xxx xxxx

Liite YTV:n ilmoitus perusvalmiustilan ylittymisestä

Lisätietoja: **Helsingin kaupungin ympäristökeskus**

- Ympäristöjohtaja p. 7312 2600, 050-XXX XXXX
- Ympäristötarkastajan episodipuhelin p. 050-XXX XXXX
- Ympäristöterveyspäällikkö p. 7312 2710, 040-XXX XXX

Ilmanlaatu

- <http://www.ytv.fi>
- YTV:n ympäristötoimisto, p. *15611, päivystäjä 0400-XXX XXX
- Automaattinen ilmanlaatupuhelin p. 1561 350, ruotsiksi 1561 360

Sään kehitys

- Ilmatieteen laitos, palveleva meteorologi p. 0600 1 0600 (maksullinen)

Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen: <http://www.hel.fi/ymk/julkaisut/monisteet.html>

Liite 7.2. Ympäristökeskuksen tiedote perusvalmiustilaan siirtymisestä

Viestimille

HELSINKI SIIRTYY PERUSVALMIUSTILAAN ILMANLAADUN HEIKKENEMISEN SEURAUKSENA

Ympäristöjohtaja Pekka Kansanen on määrännyt Helsingin perusvalmiustilaan. Valmiuteen siirtymisen on aiheuttanut typpidioksidipitoisuuden kohoaminen ja pitoisuuksien pysyminen korkealla viimeisen 12 tunnin ajan. Perusvalmiustilassa suunnitelman osapuolet varautuvat ilmanlaadun pidempiaikaiseen episoditilanteeseen ja valmiussuunnitelman toimenpiteiden toteuttamiseen. Perusvalmiustila ei aiheuta liikenteelle tai väestön toiminnalle erityisiä toimenpiteitä. YTV ja ympäristökeskus tiedottavat ilmanlaatu-tilanteen kehittymisestä.

Korkeat typpidioksidipitoisuudet ovat seurausta erityisesti liikenteen pakokaasuista, jotka vallitsevan heikkotuulisen ja aurinkoisen pakkassään aikana laimenevat heikosti. Pitoisuudet saattavat aiheuttaa haittoja herkille väestöryhmille.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus suosittelee liikenteen päästöjen rajoittamiseksi ja ilmansaasteiden terveyshaittojen vähentämiseksi:

- Keskustaan suuntautuvilla matkoilla kehotetaan jättämään oma auto kotiin ja käyttämään, joukkoliikennettä, kevyttä liikennettä, kimpapakyytiä tai liityntäpysäköintiä.
- Lasten sekä hengityselin- ja sydänsairaiden ja muiden ilman epäpuhtauksista oireista saavien tulisi välttää vilkkaasti liikennöityjä paikkoja.

Mikäli pitoisuudet eivät laske siirrytään tehostettuun valmiuteen. Ympäristöjohtaja tekee päätöksen tehostettuun valmiustilaan siirtymisestä aikaisintaan huomenna iltapäivällä. Tilanteen purkautumisesta ilmoitetaan erillisellä tiedotteella.

Tiina Tiedottaja, tiina.tiedottaja@hel.fi
p. xxx xxx, fax xxx xxxx

Liite YTV:n tiedote erittäin huonosta ilmanlaadusta Helsingin keskustassa

Lisätietoja: Helsingin kaupungin ympäristökeskus

- Helsingin kaupungin ympäristökeskus, p. *73121
- Ympäristöjohtaja p. 7312 2600
- Ympäristöterveyspäällikkö p. 7312 2710

Ilmanlaatu

- <http://www.ytv.fi>
- YTV:n ympäristötoimisto, p. *15611
- Automaattinen ilmanlaatupuhelin p. 1561 350, ruotsiksi 1561 360

Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen: <http://www.hel.fi/ymk/julkaisut/monisteet.html>

Liite 7.3. Ympäristöjohtajan ilmoitus tehostettuun valmiustilaan siirtymisestä

Viranomaisille

HELSINKI SIIRTYY TEHOSTETTUUN VALMIUSTILAAN ILMANLAADUN HEIKKENEMISEN SEURAUKSENA

Tämä on Helsingin typpidioksidivalmiussuunnitelmien mukainen ympäristöjohtajan ilmoitus viranomaisille tehostettuun valmiustilaan siirtymisestä. YTV on ilmoittanut valmiussuunnitelman mukaisen tehostetun valmiusrajan ylittymisestä. Ympäristöjohtaja on päättänyt määrätä kaupungin tehostettuun valmiustilaan. Pyydämme ystävällisesti kuittaamaan, että tieto on saavuttanut suunnitelman osapuolet. Tiedotusvastuullisia tahoja pyydetään saapumaan yhteisen tiedotustilaisuuteen X.X.2004 klo 14.00 (Helsinginkatu 24).

Tehostetussa valmiudessa keskitytään tiedottamiseen ja tarjotaan erilaisia vaihtoehtoja liikkumiseen. Oman auton käyttämisen sijasta suositellaan liikkumista julkisilla liikennevälineillä. Liityntäpysäköinnin käyttöä suositellaan.

Helsingin sisäistä joukkoliikennettä lisätään ja sen joustavuuden parantamiseksi kuljettajien työaikoja porrastetaan. Mikäli tilanne ei lähipäivinä purkaudu tulee joukkoliikenne tehdä käyttäjille maksuttomaksi. Pysäköinninvalvonta vastaa siitä, että tehostetun valmiuden aikana lisätään joutokäyntirajoituksen valvontaa.

Päätös täysvalmiustilaan siirtymisestä tehdään aikaisintaan kuuden päivän kuluttua. Lähestyttäessä raja-arvoa ympäristöjohtaja hälyttää valmiuspäällikön.

Varautuminen täysvalmiustilaan tapahtuu siten, että tehostetun valmiuden jatkuessa suoritetaan ne valmistavat toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä täysvalmiuden aikaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi. Näitä ovat muun muassa erityistehtäviin tarvittavan henkilöstön ja välineistön varaaminen.

Tilanteen purkautumisesta ilmoitetaan erillisellä ilmoituksella.

Tiina Tiedottaja, tiina.tiedottaja@hel.fi
p. xxx xxx, fax xxx xxxx

Liite YTV:n ilmoitus tehostetun valmiustilan ylittymisestä

Lisätietoja: **Helsingin kaupungin ympäristökeskus**

- <http://www.hel.fi>
- Ympäristöjohtaja p. 7312 2600, 050-XXX XXXX
- Ympäristötarkastajan episodipuhelin p. 050-XXX XXXX
- Ympäristöterveyspäällikkö p. 7312 2710, 040-XXX XXX

Ilmanlaatu

- <http://www.ytv.fi>
- YTV:n ympäristötoimisto, p. *15611, päivystäjä 0400-XXX XXX
- Automaattinen ilmanlaatu puhelin p. 1561 350, ruotsiksi 1561 360

Sään kehitys

- Ilmatieteen laitos, palveleva meteorologi p. 0600 1 0600 (maksullinen)

Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen: <http://www.hel.fi/ymk/julkaisut/monisteet.html>

Liite 7.4. Ympäristökeskuksen tiedote tehostettuun valmiustilaan siirtymisestä

Viestimille

HELSINKI SIIRTYY TEHOSTETTUUN VALMIUSTILAAN ILMANLAADUN HEIKKENEMISEN SEURAUKSENA

Ympäristöjohtaja Pekka Kansanen on määrännyt Helsingin tehostettuun valmiustilaan. Valmiuteen siirtymisen on aiheuttanut typpidioksidipitoisuuden kohoaminen ja pitoisuuksien pysyminen korkealla viimeisen 48 tunnin ajan. Tehostetussa valmiustilassa keskitytään tiedottamiseen ja tarjotaan erilaisia vaihtoehtoja liikkumiseen. Mikäli tilanne ei lähipäivien aikana purkaudu tulee joukkoliikenne käyttäjille maksuttomaksi. YTV ja ympäristökeskus tiedottavat ilmanlaatulanteen kehittymisestä.

Tilanteen on aiheuttanut poikkeuksellinen säätilanne (inversio), jolloin maanpinnan ilmakerros ei pääse sekoittumaan ja typpidioksidipitoisuudet ovat nousseet korkealle. Pitoisuuksien nousu on lähinnä liikenteen aiheuttamaa koska energiantuotannon päästöt purkautuvat inversiokerroksen yläpuolelle. Edellisen kerran samassa tilanteessa oltiin joulukuussa 1995.

Eniten terveyshaittoja aiheuttava typen oksidi on typpidioksidi (NO₂), joka tunkeutuu syvälle hengitysteihin. Se lisää hengityselinoireita erityisesti lapsilla ja astmaattikoilla sekä korkeampina pitoisuuksina supistaa keuhkoputkia.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus suosittelee liikenteen päästöjen rajoittamiseksi ja ilmansaasteiden terveyshaittojen vähentämiseksi:

- Keskustaan suuntautuvilla matkoilla kehoitetaan jättämään oma auto kotiin ja käyttämään joukkoliikennettä, kevyttä liikennettä, kimppakyytiä tai liityntäpysäköintiä.
- Autolla ajoa suositellaan siirrettäväksi, kunnes ilmanlaatu on parantunut.
- Lasten sekä hengityselin- ja sydänsairaiden ja muiden ilman epäpuhtauksista oireista saavien tulisi välttää vilkkaasti liikennöityjä paikkoja.

Tilanteesta järjestetään tiedotusvälineille tiedotustilaisuus X.X.2004 klo 16.00 (Helsinginkatu 24).

Ympäristökeskus antaa tilanteen edistyessä tarkempia suosituksia liikenteen vähentämiseksi ja terveyden suojelemiseksi. Mikäli pitoisuudet eivät laske siirrytään täysvalmiuteen. Päätöksen täysvalmiuteen siirtymisestä tekee kaupunginjohtaja aikaisintaan kuuden päivän kuluttua. Tilanteen purkautumisesta ilmoitetaan erillisellä tiedotteella.

Tiina Tiedottaja, tiina.tiedottaja@hel.fi

p. xxx xxx, fax xxx xxxx

Liite YTV:n tiedote erittäin huonosta ilmanlaadusta Helsingin keskustassa

Lisätietoja: Helsingin kaupungin ympäristökeskus

- Helsingin kaupungin ympäristökeskus, p *73121
- Ympäristöjohtaja p. 7312 2600
- Ympäristöterveyspäällikkö p. 7312 2710

Ilmanlaatu

- <http://www.ytv.fi>
- YTV:n ympäristötoimisto, p. *15611
- Automaattinen ilmanlaatupuhelin p. 1561 350, ruotsiksi 1561 360

Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen: <http://www.hel.fi/ymk/julkaisut/monisteet.html>

Liite 7.5. Kaupunginjohtajan ilmoitus täysvalmiustilaan siirtymisestä

Viranomaisille

HELSINKI SIIRTYY TÄYSVALMIUSTILAAN ILMANLAADUN HEIKKENEMISEN SEURAUKSENA

Tämä on Helsingin typpidioksidivalmiussuunnitelmien mukainen kaupunginjohtajan ilmoitus viranomaisille täysvalmiustilaan siirtymisestä. YTV on ilmoittanut valmiussuunnitelman mukaisen täysvalmiusrajan ylittymisestä. Kaupunginjohtaja on päättänyt määrätä kantakaupungin alueen/koko kaupunkialueen täysvalmiustilaan. Pyydämme ystävällisesti kuittaamaan, että tieto on saavuttanut suunnitelman osapuolet. Tiedotusvastuullisia tahoja pyydetään saapumaan yhteisen tiedotustilaisuuteen X.X.2004 klo 14.00 (Pohjoisesplanadi 11-13).

Täysvalmiudessa jatketaan ja tehostetaan niitä tiedotustoimenpiteitä ja muita keinoja, jotka on aloitettu tehostetun valmiuden aikana. Joukkoliikenteen maksuttomuus säilyy.

Pelastuspalvelun neuvottelukunta toimii täysvalmiuden aikaisena valmiusorganisaationa kaupunginjohtajan apuna. Täysvalmiuden alkaessa ympäristökeskuksesta siirtyy kaupunginkansliaan ilmansuojelun asiantuntija avustamaan kaupunginkansliaa asian-
tuntijatehtävissä.

Erittäin huonon ilmanlaatuilanteen jatkuessa liikennettä voidaan rajoittaa kaupungin alueella kaupunginsuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston laatiman suunnitelman mukaan. Rajoitukset otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa kaupunginjohtajan harkinnan mukaan

Tilanteen purkautumisesta ilmoitetaan erillisellä ilmoituksella.

Tiina Tiedottaja, tiina.tiedottaja@hel.fi
p. xxx xxx, fax . xxx xxxx

Liite YTV:n ilmoitus täysvalmiustilan ylittymisestä

Lisätietoja: Helsingin kaupunginkanslia

- <http://www.hel.fi>
- Kaupungin johtaja p. 169 2200
- Tiedotuspäällikkö Eero Waronen p. 169 2321
- Valmiuspäällikkö Matti Latvala p. 169 2496

Helsingin kaupungin ympäristökeskus

- Ympäristöjohtaja p. 7312 2600, 050-XXX XXXX
- Ympäristötarkastajan episodipuhelin p. 050-XXX XXXX
- Ympäristöterveyspäällikkö p. 7312 2710, 040-XXX XXX

Ilmanlaatu

- <http://www.ytv.fi>
- YTV:n ympäristötoimisto, p. *15611, päivystäjä 0400-XXX XXX
- Automaattinen ilmanlaaturuhelin p. 1561 350, ruotsiksi 1561 360

Sään kehitys

- Ilmatieteen laitos, palveleva meteorologi p. 0600 1 0600 (maksullinen)

Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typpidioksidipitoisuuden kohoamiseen: <http://www.hel.fi/ymk/julkaisut/monisteet.html>

Liite 7.6. Kaupunginkanslian tiedote täysvalmiustilaan siirtymisestä

Viestimille

HELSINGIN KAUPUNKI SIIRTYY TÄYSVALMIUSTILAAN ILMANLAADUN HEIKKENEMISEN SEURAUKSENA

Kaupunginjohtaja Eva-Riitta Siitonen on määrännyt Helsingin kantakaupungin alueen/koko kaupunkialueen täysvalmiustilaan. Valmiuteen siirtymisen on aiheuttanut typidioksidipitoisuuden raja-arvon ylittyminen. Täysvalmiudessa jatketaan ja tehostetaan niitä tiedotustoimenpiteitä ja muita keinoja, jotka on aloitettu tehostetun valmiuden aikana. Joukkoliikenteen maksuttomuus säilyy. Kaupunginkanslia ja YTV tiedottavat ilmanlaatuilanteen kehittymisestä.

Tilanteen on aiheuttanut poikkeuksellisen säätilanteen (inversion) jatkuminen useiden päivien ajan. Pitoisuuksien nousu on lähinnä liikenteen aiheuttamaa koska energiantuotannon päästöt purkautuvat inversiokerroksen yläpuolelle. Tehostetussa valmiustilassa käyttöön otetuilla toimenpiteillä on kantakaupungin ajoneuvomäärät laskeneet 30 %. Liikennemäärien väheneminen ei ole kuitenkaan laskenut typidioksidipitoisuuksia toivotulla tavalla.

Erittäin huonon ilmanlaatuilanteen jatkuessa liikennettä voidaan rajoittaa kaupungin alueella kaupunginsuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston laatiman suunnitelman mukaan. Rajoitukset otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa kaupunginjohtajan harkinnan mukaan

Tilanteesta järjestetään tiedotusvälineille tiedotustilaisuus X.X.2004 klo 16.00 (Pohjoisesplanadi 11-13).

Kaupunginkanslia tiedottaa tilanteesta ja antaa sen edistyessä tarkempia suosituksia liikenteen vähentämiseksi ja terveyden suojelemiseksi. Tilanteen purkautumisesta ilmoitetaan erillisellä tiedotteella.

Tiina Tiedottaja, tiina.tiedottaja@hel.fi

p. xxx xxx, fax xxx xxxx

Liite YTV:n tiedote erittäin huonosta ilmanlaadusta Helsingin keskustassa

Lisätietoja: Helsingin kaupunginkanslia

- <http://www.hel.fi>
- Kaupungin johtaja p. 169 2200
- Tiedotuspäällikkö Eero Waronen p. 169 2321
- Valmiuspäällikkö Matti Latvala p. 169 2496

Helsingin kaupungin ympäristökeskus

- Ympäristöjohtaja p. 7312 2600, 050-XXX XXXX
- Ympäristötarkastajan episodipuhelin p. 050-XXX XXXX
- Ympäristöterveyspäällikkö p. 7312 2710, 040-XXX XXX

Ilmanlaatu

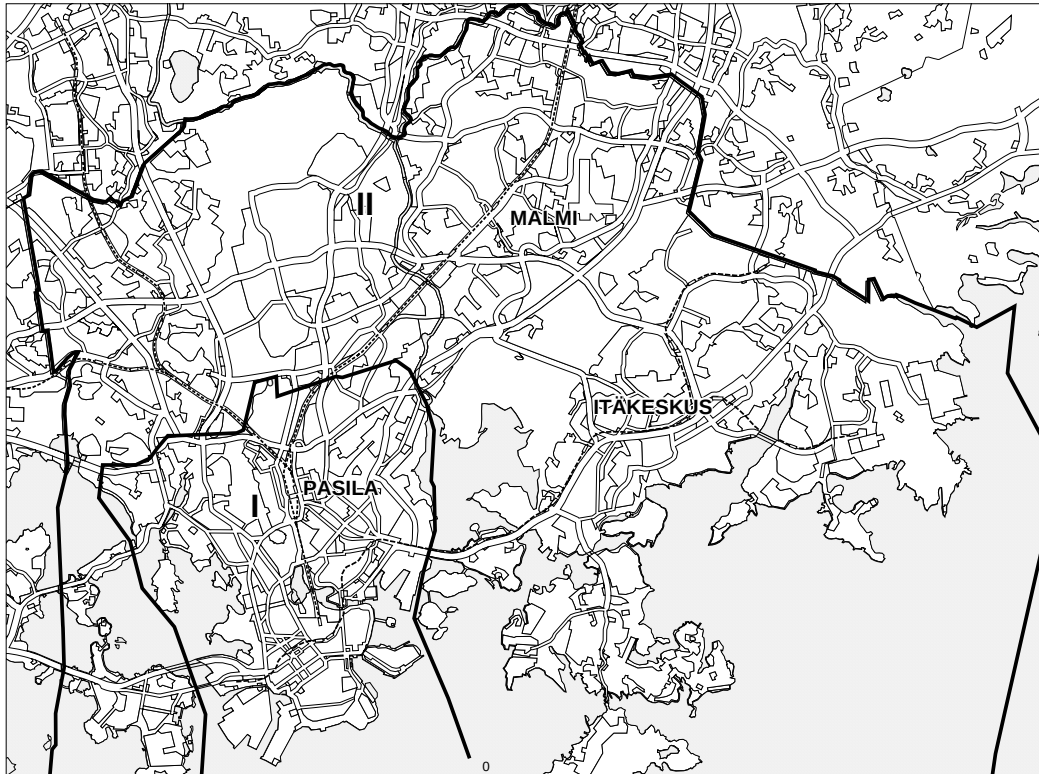
- <http://www.ytv.fi>
- YTV:n ympäristötoimisto, p. *15611, päivystäjä 0400-XXX XXX
- Automaattinen ilmanlaatupuhelin p. 1561 350, ruotsiksi 1561 360

Sään kehitys

- Ilmatieteen laitos, palveleva meteorologi p. 0600 1 0600 (maksullinen)

Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman typidioksidipitoisuuden kohoamiseen: <http://www.hel.fi/ymk/julkaisut/monisteet.html>

Liite 8. Kantakaupungin raja

HELSINGIN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖKESKUKSEN MONISTEITA 2003

1. **Helsingin kaupungin ympäristöohjelma 1999 - 2002. Seurannan loppuraportti 2002.** Camilla v. Bonsdorff, Johanna Vilkuna, Kaarina Heikkonen, Eeva Pitkänen, Paula Nurmi, Markku Viinikka ja Antti Pönkä
2. **Helsingin ja Espoon merialueiden velvoitetarkkailu vuonna 2002.** Katja Pellikka (toim.)
3. **Suunnitelma katupölyhaittojen ehkäisemiseksi.** Jari Viinanen (toim.)
4. **Luonnonvarojen kulutuksen vähentäminen ja jätteiden synnyn ennaltaehkäisy Helsingin asuntotuotantotoiminnassa – muistio ja kehittämisehdotuksia.** Erja Heino
5. **Stadin kompostikampanja III.** Viveca Backström
6. **Leikkipuistojen kahluualtaiden veden hygieeninen laatu Helsingissä 1998–2003.** Seija Kalso, Juhani Airo, Antti Pönkä ja Stina Laine
7. **Kallahdenharjun hoito- ja käyttösuunnitelma v. 2003–2012.** Ympäristösuunnittelu Enviro Oy
8. **Yleisten uimarantojen hygieeninen taso Helsingissä vuonna 2003.** Marjo-Kaisa Matilainen, Kari Laine ja Antti Pönkä
9. **Katsaus Helsingin ympäristön tilaan 2003.** Liisa Autio (toim.)

HELSINGIN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖKESKUKSEN MONISTEITA 2004

1. **Helsingin ja Espoon merialueiden velvoitetarkkailu vuonna 2003.** Katja Pellikka (toim.)
2. **TBT- ja raskasmetallikartoitus telakoiden ja venesatamien edustoilta Helsingissä vuonna 2003.** Liisa Autio
3. **Kaupungin ympäristöongelmat kuntalaisten ja ympäristökeskuksen kohtaamisissa.** Risto Haverinen
4. **Liha-alan laitosten tuotantohygienia ja patogeenisten bakteerien esiintyminen tuotantotiloissa vuosina 2001–2003.** Sanna Viitanen, Tuula Koimäki, Aimo Kuhmonen ja Riikka Åberg
5. **Haltialan metsäalueen seurantaohjelma 2004–2025.** Jarmo Honkanen
6. **Helsingin sisäampumaradat. Raportti vuonna 2004 tehdyistä ympäristötarkastuksista.** Pauli Lindfors ja Olavi Lyly
7. **Yleisten uimarantojen hygieeninen taso Helsingissä vuonna 2004.** Marjo-Kaisa Matilainen, Kari Laine ja Antti Pönkä

HELSINGIN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖKESKUKSEN MONISTEITA 2005

1. **Muistio Helsingin kaupungin tytäryhteisöjen ympäristövaikutuksista ja kaupungin mahdollisuudet niiden ohjaukseen.** Marjut Sinivuo
2. **Kalsiumkloridin käyttö katupölyn sidontaan pääkaupunkiseudulla keväällä 2004.** Heikki Tervahattu
3. **Helsingin kaupungin valmiussuunnitelma koskien varautumista liikenteen aiheuttaman tyyppidioksidipitoisuuden kohoamiseen.** Jari Viinanen

Julkaisuluettelo: <http://www.hel.fi/ymk/julkaisut/monisteet.html>

Julkaisujen tilaukset: Helsingin kaupungin ympäristökeskus, neuvonta

PL 500, 00099 Helsingin kaupunki, puh. 7312 2730, faksi 7312 2235, sähköposti ymk@hel.fi
